

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 22. oktoober 2023
(OR. en)

12584/23

LIMITE

CO EUR-PREP 31

MÄRKUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Nõukogu

Teema: Euroopa Ülemkogu kohtumine (26. ja 27. oktoober 2023)
– Järelduste eelnõu

Vastavalt Euroopa Ülemkogu kodukorra artikli 3 lõikele 1 edastatakse delegatsioonidele Euroopa Ülemkogu eesistuja koostatud järelduste eelnõu, mis on valminud tihedas koostöös nõukogu kuuekuulist eesistumist teostavat liikmesriiki esindava Euroopa Ülemkogu liikmega ja komisjoni presidendiga.

I. UKRAINA

1. Euroopa Ülemkogu kordab, et ta mõistab resoluutselt hukka Venemaa agressioonisõja Ukraina vastu, mis on ilmne ÜRO põhikirja rikkumine, ning kinnitab taas, et Euroopa Liit toetab vankumatult Ukraina sõltumatust, suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides ning tema võõrandamatut õigust kaitsta end Venemaa agressiooni vastu.
2. Euroopa Liit jätkab Ukrainale ja Ukraina rahvale tugeva finants-, majandusliku, humanitaar-, sõjalise ja diplomaatilise abi andmist nii kaua kui vaja. Euroopa Liit jätkab tihedat koostööd Ukrainaga ja toetab jätkuvalt riigi reformipüüdlusi Euroopa suunas liikumisel.
3. Eelkõige jätkab Euroopa Liit Ukrainale pideva sõjalise abi andmist, eeskätt Euroopa rahutagamisrahastu [*täidetakse hiljem: 8. abimeetmete paketi võimalik vastuvõtmine*] ja ELi sõjalise abi missiooni kaudu. Euroopa Ülemkogu rõhutab liikmesriikide kahepoolsete jõupingutuste tähtsust ning vajadust kiirendada lähiajal Ukrainale sõjalise abi andmist, et aidata rahuldada riigi pakilisi sõjalisi ja kaitsevajadusi, sealhulgas laskemoon ja juhitud raketid, samuti õhukaitseüsteemid, et kaitsta Ukraina rahvast ning riigi elutähtsat ja energiataristut.

Pikemas perspektiivis annavad Euroopa Liit ja liikmesriigid koos partneritega oma panuse Ukraina ees võetud tulevastesse julgeolekualastesse kohustustesse, mis aitavad Ukrainal end kaitsta, seista vastu destabiliseerimispüüdlustele ja hoida ära agressiooniakte tulevikus. Euroopa Ülemkogu kutsub kõrget esindajat üles arutama vastavalt nõukogu suunistele Ukrainaga ELi tulevase julgeolekualaseid kohustusi ning andma nendest aruteludest aru detsembris toimuval Euroopa Ülemkogu kohtumisel.

Kogu sõjalise abi andmisel ja julgeolekualaste kohustuste täitmisel austatakse täielikult teatavate liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsepoliitikat ning võetakse arvesse kõigi liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuve.

4. Pidades silmas Venemaa jätkuvaid rünnakuid Ukraina tsiviil- ja elutähtsa taristu vastu, suurendavad Euroopa Liit ja selle liikmesriigid humanitaar- ja elanikkonnakaitseabi, sealhulgas elektrigeneraatorite, jõutrafode, mobiilsete küttejagajate ning kõrgepinge- ja valgustusseadmete andmist Ukrainale, et aidata Ukrainal ja Ukraina rahval järjekordse sõjatalvega toime tulla.
5. Euroopa Liit ja selle liikmesriigid jätkavad intensiivistatud diplomaatilist suhtlust ja koostööd Ukraina ja teiste riikidega, et tagada võimalikult laialdane rahvusvaheline toetus kõikehõlmavale, õiglasele ja püsivale rahule ning Ukraina rahuvalemi peamistele põhimõtetele ja eesmärkidele seoses ülemaailmse rahuühiskondliku korraldamisega.
6. Venemaa on vastutav oma Ukraina-vastase agressioonisõja põhjustatud tohutu kahju eest. Kooskõlas ELi ja rahvusvahelise õigusega on partneritega koordineerides vaja teha otsustavaid edusamme, et suunata eraõiguslike üksuste hoitav, Venemaa tõkestatud varadest otseselt saadud ootamatu tulu Ukraina taastumise ja ülesehitamise toetamiseks. Euroopa Ülemkogu kutsub kõrget esindajat ja komisjoni üles nendes küsimustes tehtavat tööd kiirendama. Euroopa Liit võtab jätkuvalt väga tõsiselt kohustust toetada rahvusvaheliste partneritega koordineerides Ukraina taastamist, taastumist ja ülesehitamist, kaasa arvatud demineerimisprotsessi. Sellega seoses peab Euroopa Ülemkogu tervitavatavaks 11.–12. oktoobril 2023 Zagrebis peetud humanitaardemineerimist Ukrainas käsitleva rahvusvahelise rahastajate konverentsi tulemusi, mis hõlmavad miinivastase tegevuse tõhusa juhtimise toetamist.
7. Venemaa ja tema juhtkond tuleb Ukraina-vastase agressioonisõja pidamise ja muude rahvusvahelise õiguse kohaselt raskeimate kuritegude eest täielikult vastutusele võtta. Euroopa Ülemkogu kutsub üles jätkama jõupingutusi, muu hulgas tuumikrühmas, et luua selline kohus Ukraina-vastaste agressioonisõjate eest vastutusele võtmiseks, millel oleks laiapõhjalisim piirkondadevaheline toetus ja legitiimsus [, ning töötada välja täieliku hüvitamise mehhanism]. Lisaks avaldab Euroopa Ülemkogu toetust Rahvusvahelise Kriminaalkohtu tööle ja mõistab hukka Venemaa katsed õõnestada kohtu rahvusvahelisi volitusi ja toimimist.

8. Euroopa Ülemkogu kutsub Venemaad ja Valgevenet tungivalt üles tagama viivitamata kõigi ebaseaduslikult väljasaadetud ja ümberasustatud Ukraina laste ja muude tsiviilisikute turvalise tagasipöördumise.
9. Venemaa võimet pidada agressioonisõda tuleb tihedas koostöös partnerite ja liitlastega veelgi nõrgendada, sealhulgas sanktsioonide tugevdamise, nende täieliku ja tõhusa rakendamise ning nendest kõrvalehoidmise ennetamise abil, eelkõige suure riskiga kaupade puhul. Euroopa Ülemkogu mõistab hukka Iraani ja Valgevene jätkuva sõjalise toetuse Venemaa agressioonisõjale. Ülemkogu kutsub ühtlasi kõiki riike, eelkõige KRDVD, tungivalt üles mitte andma materiaalist või muud toetust Venemaa agressioonisõjale. Euroopa Liit intensiivistab oma koostööd partneritega, et võidelda sõjaga seotud Venemaa valenarratiivide ja desinformatsiooni vastu.
10. [Euroopa Liit on sügavalt mures Venemaa Föderatsiooni teatatud kavatsuse pärast tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu (CTBT) ratifitseerimisest taganeda.]
11. Venemaa ühepoolne otsus lõpetada Musta mere teraviljaalgatuse rakendamine, samuti tema tahtlikud rünnakud Ukraina teraviljahoidlate ja ekspordirajatiste vastu ning tema tegevus meresõiduvabaduse takistamiseks Mustal merel näitavad, et Venemaa jätkab toidu relvana kasutamist ja ülemaailmse toidujulgeoleku kahjustamist. Euroopa Ülemkogu rõhutab julgeoleku ja stabiilsuse tähtsust Mustal merel, mis on kestliku teraviljaekspordi jaoks äärmiselt oluline. Ülemkogu toetab kõiki, sealhulgas ÜRO jõupingutusi, millega hõlbustatakse Ukraina teravilja ja muude põllumajandustoodete ekspordi kõige enam abi vajavatesse riikidesse, eelkõige Aafrikas ja Lähis-Idas. Euroopa Ülemkogu kutsub üles veelgi tõhustama ELi solidaarsuskoridoride võimekust, et hõlbustada transiiti ja ekspordi nendesse riikidesse, ning kutsub komisjoni üles esitama sel eesmärgil ettepaneku uute meetmete kohta.

12. Euroopa Ülemkogu tervitab Ukrainast põgenenud isikute ajutise kaitse pikendamist 2025. aasta märtsini. Euroopa Liit võtab jätkuvalt tõsiselt oma kohustust toetada põgenikke nii Ukrainas kui ka Euroopa Liidus, sealhulgas piisava ja paindliku finantsabi andmise kaudu liikmesriikidele, kes kannavad põgenike meditsiini-, haridus- ja elamiskulude puhul kõige suuremat koormust.
13. Euroopa Liit jätkab Moldova Vabariigi toetamist Venemaa Ukraina-vastasest agressioonist tulenevalt riigi ees seisvate probleemide lahendamisel ning riigi reformipüüdlustes Euroopa suunas liikumisel.

II. LÄHIS-IDA

14. Kinnitades veel kord oma liikmete 15. oktoobri 2023. aasta avaldust, vaatas Euroopa Ülemkogu läbi eri tegevussuundades tehtud edusammud ja olukorra järelmeetmed.
15. Euroopa Ülemkogu toetab ÜRO peasekretäri António Guterrese üleskutset kehtestada humanitaarvaherahu, et võimaldada turvaline juurdepääs humanitaarabile ja abi jõudmine nendeni, kes seda vajavad. Euroopa Liit teeb kõnealuse piirkonna partneritega tihedat koostööd, et kaitsta tsiviilelanikke, toetada neid, kes püüavad pääseda ohutusse paika või pakkuda abi, ning hõlbustada juurdepääsu toidule, veele, arstiabile, kütusele ja peavarjule. Ülemkogu kordab, et kõik pantvangid tuleb igasuguste eeltingimusteta viivitamata vabastada.
16. Euroopa Ülemkogu tuletab meelde vajadust vältida olukorra eskaleerumist piirkonnas ja teha sellega seoses koostööd partneritega, sealhulgas Palestiina omavalitsusega.
17. Euroopa Liit on valmis aitama elavdada poliitilist protsessi kahe riigi kooseksisteerimisel põhineva lahenduse alusel ning tervitab Egiptuse esitatud kaasava rahutippkohtumise algatust.

III. MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK 2021–2027

18. Pärast põhjalikku arvamuste vahetust mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 kavandatud läbivaatamise üle kutsub Euroopa Ülemkogu nõukogu üles jätkama tööd, et saavutada aasta lõpuks üldine kokkulepe.

IV. MAJANDUS

19. Pidades silmas üha keerukamaid väljakutseid, sealhulgas muutuvat demograafilist olukorda ja kasvavat ülemaailmset konkurentsi, vajab Euroopa Liit tugevat majanduslikku baasi, mis tagab liidu pikaajalise konkurentsivõime ja võrdsed tingimused nii liidusiseselt kui ka ülemaailmselt ning mille keskmes täielikult toimiv ühtne turg ja selle neli vabadust. Euroopa Liit peab tugevdama oma tööstuslikku ja tehnoloogilist baasi ning suurendama oma majanduslikku vastupanuvõimet, turvalist ühenduvust, juurdepääsu maailmaturule ja tootlikkust, säilitades samal ajal oma avatud majanduse.

Seni tehtud edusammude hindamisel rõhutas Euroopa Ülemkogu vajadust kiirendada tööd, et:

- a) arendada ELi konkurentsieelist digitehnoloogia ja puhta tehnoloogia valdkonnas, sealhulgas keskendudes innovatsioonile, teadusuuringutele, haridusele ja oskustele;
- b) tagada piisav varustamine puhta ja taskukohase energiaga;
- c) vähendada peamisi kriitilisi sõltuvusi ja mitmekesistada tarneahelaid, kasutades strateegilisi partnerlusi;
- d) edendada üleminekut ringluspõhisemale majandusele ning
- e) vähendada regulatiivset koormust.

20. Euroopa Ülemkogu:

- a) kutsub kaasseadusandjaid üles jõudma kiiresti kokkuleppele kriitiliste toorainete määruse, nullnetotööstuse määruse ja elektrituru korralduse reformi suhtes;
- b) võttes arvesse soovitusel elutähtsate tehnoloogiavaldkondade kohta, kutsub üles alustama tööd ühiseks riskihindamiseks;
- c) kutsub komisjoni ja liikmesriike üles parandama veelgi investeringute raamtingimusi, sealhulgas ühise, selge ja sidusa õigusraamistiku ja ettevõtluskeskkonna abil, mis soodustavad konkurentsivõimet. Euroopa Ülemkogu kutsub kõiki asjaomaseid institutsioone üles jätkama tööd, et lihtsustada reguleerimist ja vähendada tarbetut halduskoormust, sealhulgas aruandlusnõudeid, eelkõige VKEde ja idufirmade jaoks. Samuti kutsub ülemkogu komisjoni üles töötama sellega seoses välja täiendavaid ettepanekuid, kasutades ära andmepõhise majanduse ja standarditud äriandmete pakutavaid võimalusi;
- d) kutsub komisjoni ja kaasseadusandjaid üles viima lõpule Euroopa Ülemkogu 2023. aasta 9. veebruari ja 23. märtsi järelduste (mis käsitlevad vastust USA inflatsiooni vähendamise seadusele) rakendamine ning võtma vastu täiendavaid meetmeid, mida peetakse vajalikuks, et suurendada ELi konkurentsivõimet ja investeerimise atraktiivsust;
- e) tuleb meelde oma üleskutset komisjonile anda nõukogule aru kehtiva riigiabipoliitika mõjust ühtse turu terviklikkusele ning ELi ülemaailmsele konkurentsivõimele.

V. **RÄNNE**

21. Euroopa Ülemkogu pidas rände teemal strateegilise arutelu.

VI. MUUD KÜSIMUSED

22. Euroopa Ülemkogu avaldab sügavat kaastunnet ELi liikmesriike ja kolmandaid riike hiljuti tabanud loodusõnnetuste ja ekstreemsete ilmastikunähtuste ohvritele ning väljendab nendega solidaarsust.
23. Ekstreemsete ilmastikunähtuste sageduse ja intensiivsuse suurenemine toonitab kiireloomulist vajadust kliimahädaolukordadele ülemaailmselt reageerida. Kliimamuutustega kohanemise jõupingutused on ELi vastupanuvõime ja kriisidele reageerimise suutlikkuse suurendamise jaoks võtmetähtsusega. Euroopa Ülemkogu tegi kokkuvõtte ettevalmistustest 2023. aastal Dubais toimuvaks ÜRO kliimamuutuste konverentsiks (COP28) ning kutsus üles suurendama ülemaailmseid meetmeid ja ambitsioone, rõhutades, et kooskõlas valitsustevahelise kliimamuutuste eksperdirühma aruannetega on soojenemise piiramiseks 1,5 °C-ni vaja maailma kasvuhooonegaaside heitkoguste lagi saavutada hiljemalt enne 2025. aastat. Euroopa Ülemkogu kutsub üles avaldama COP28-l võimalikult laialdast toetust Euroopa Liidu esitatud ülemaailmse taastuvenergia ja energiatõhususe lubadusele.
24. Võttes arvesse Läänemeres asuva elutähtsa taristu kahjustamist välise tegevuse poolt, toonitab Euroopa Ülemkogu vajadust võtta tõhusaid meetmeid elutähtsa taristu vastupanuvõime ja turvalisuse suurendamiseks. Samuti rõhutab Euroopa Ülemkogu, kui oluline on Euroopa Liidu kriisidele reageerimist ja kriisideks valmisolekut käsitleda terviklikult ja koordineeritult [muu hulgas liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu], tagades kõigi sektorite panuse kõiki ohte hõlmavasse lähenemisviisi.

25. Euroopa Ülemkogu on sügavalt mures julgeolekuolukorra pärast Kosovo* põhjaosas. Ülemkogu mõistab teravalt hukka 24. septembril 2023 toimunud vägivaldse rünnaku Kosovo politsei vastu. Euroopa Liit eeldab, et rünnaku toimepanijad peetakse kinni ja tuuakse kiiresti kohtu ette ning et Serbia teeb täielikku koostööd ja võtab kõik vajalikud meetmed. Kosovo ja Serbia peavad tegema jätkuvaid jõupingutusi pingete leevendamiseks, eelkõige korraldama Kosovo põhjaosas võimalikult kiiresti uued valimised, milles osalevad aktiivselt Kosovo serblased. Kui pingeid ei õnnestu leevendada, siis saavad sellel olema tagajärjed. Euroopa Ülemkogu peab kahetsusväärseks, et kumbki osapool ei ole rakendanud suhete normaliseerimisele suunatud lepingut ja selle rakenduslisa ega muid ELi vahendatud dialoogi (mida juhib kõrge esindaja ja toetab ELi eriesindaja) käigus saavutatud kokkuleppeid. Ülemkogu kutsub Kosovot ja Serbiat üles neid viivitamata ja eeltingimusteta rakendama. See hõlmab serblaste enamusega kohalike omavalitsuste liidu/ühenduse loomist. Suhete normaliseerimine on mõlema lepinguosalise Euroopa suunas liikumise oluline tingimus ning mõlemad võivad edusammude puudumisel olulistest võimalustest ilma jääda.
26. Euroopa Ülemkogu rõhutab oma toetust Armeenia ja Aserbaidžaaani vahelise suveräänsuse vastastikusel tunnustamisel, piiride puutumatusel ja territoriaalsel terviklikkusel põhineva püsiva rahu edendamisele. Euroopa Ülemkogu väljendab sügavat muret Karabahhi armeenlaste hiljutise massilise sundrände pärast. Euroopa Liit jätkab Armeeniale humanitaar- ja elanikkonnakaitseabi andmist. Põgenikel peab olema vabadus kasutada tingimusteta oma tagasipöördumisõigust, tehes seda rahvusvahelise järelevalve all, ning nende ajalugu, kultuuri ja inimõigusi tuleb nõuetekohaselt austada. Euroopa Ülemkogu jätkab selle teema käsitlemist. Euroopa Ülemkogu innustab mõlemat poolt kiiresti jätkama Brüsseli vahendatud normaliseerimisprotsessi.

* Kõnealune nimetus ei piira seisukohti staatuse suhtes ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/1999 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

27. Euroopa Ülemkogu pidas strateegilise arutelu Sahelis valitseva olukorra üle. Euroopa Ülemkogu väljendab muret julgeolekuolukorra jätkuva halvenemise pärast Sahelis, mida süvendab poliitiline ebastabiilsus. Euroopa Ülemkogu toonitab, et stabiilsus Sahelis ja piirkonnas laiemalt, kaasa arvatud piirnevates rannikuriikides, on oluline ELi julgeoleku ja heaolu jaoks. Samuti on üks põhiprobleeme Sahelis elavate inimeste humanitaarolukord. Euroopa Liit jätkab kontakte ECOWASi ja piirkonna peamiste partneritega. Euroopa Ülemkogu kutsub kõrget esindajat ja komisjoni üles esitama võimalusi ELi meetmete ja asjakohaste vahendite kohandamiseks piirkonna praeguse olukorraga. Euroopa Ülemkogu kutsub üles viivitamata vabastama president Bazoumi ja tema perekonna.

Euroopa Ülemkogu mõistab teravalt hukka hiljutised terrorirünnakud Prantsusmaal ja Belgias, mille tagajärjel said surma ja vigastada Rootsi ja Prantsusmaa kodanikud. Euroopa Liit on oma võitluses igasuguse terrorismi, vihkamise ja vägivaldse äärmusluse vastu ühtne ja vankumatu. Kutsume kõiki Euroopa institutsioone ja liikmesriike üles tegema ühiseid jõupingutusi, et sellega seoses kaasata kõik poliitikavaldkonnad.